

ДОБРОТВОРСТВОТО В СОЦИАЛНАТА РАБОТА

Милена Ивова Илиева

Тракийски университет, Медицински факултет, ул. Армейска 11, Стара Загора,
6000, България, mimilieva@abv.bg

Summary: This article describes a various initiatives in social work, leading to a change in the community in Bulgaria.

Key words: Roma community, social work

А. Тофлър в редица свои трудове последователно обосновава съвременните тенденции в развитието на обществото. Той прави убедителен анализ и обобщение на “стремително” настъпващата нова ера, основан на вълновия модел на развитие на обществото. Според него човечеството е преминало през три стадия на развитие, които нарича вълни. Първата вълна се характеризира като аграрно общество, втората вълна идентифицира с индустриалното общество и третата- като постиндустриално общество. Своя вълнов модел А. Тофлър представя като океан, в които бушуват и трите вълни. Първата вълна, която е в основата е загубила своята сила, но е залята от втората. Върху тях връхлита най-мощната- третата вълна, която образува гребена, айсберга на трите вълни. Именно на гребена на вълната се създава силно напрежение и се поражда опасни конфликти между региони, нации, религии, етноси и т.н. Развиват се и се разпадат ценности.¹

Когато се преплитат личностни качества (добродетели) и ценности една от основните сфери на работа, в която алтруизмът може да бъде активно приложен е социалната работа.

Основните дефиниции описващи добротворството в научната литература могат да бъдат обобщени по следният начин:

Добротворството е

- ❖ когато те е грижа за другите;
- ❖ същността на живота;
- ❖ основната характеристика на най-благородните мъже и жени;
- ❖ ключ, който отваря врати и изгражда приятелства;
- ❖ смекчава сърцата и създава отношения, които могат да продължат за цял живот.

От своя страна най-често срещаните дефиниции за социалната работа са следните:

- ❖ тя е професионална дейност;
- ❖ е форма на професионално насочване, консултиране и решаване на социални проблеми на индивида така че ток да повиши индивидуалната си сигурност;
- ❖ е насочена към подпомагането на хората те да получат подходящи социални услуги и социални помощи, към даването на съвет и закрила, към подпомагането на общности и групи да се предоставят социални услуги или да се подобрят съществуващите такива.

Алтруизмът и желанието да помогнеш на другият, които са в корените на социалната работа и добротворството са описани за първи път в Свещеното Слово- Библията, така добре познатата ни Притча за добрия самарянин.²

¹ Тофлър, А., „Шок от бъдещето”, София, 1992г.

² Библия, Евангелието от Лука 10:25-37, Официален превод на Българската синодална църква, ББД, София, 1982г.

Немезий, в своята книга «За природата на човека» споменава, че основната разлика в доброволното и добротворното е, че се прави с радост, от вътрешна убежденост от деятеля й.³

Настоящата статия не си поставя за цел да анализира потребностите на човека и причините за неговото поведение и избори, а да опише една малка част от вече съществуващите практики на добротворство в социалната работа, реализирани по инициативи на неправителствени организации в България.

Добрият самарянин и НПО “Самаряни”

Преди 18 години неформална група младежи приема присърце идеята да издирва деца на улицата, опитвайки се да спечели доверието им. Така възниква инициативата, превърнала се в едно от успешните старозагорски сдружения «Самаряни».

За първа година през 2011г. се учредяват годишните награди „Добрият Самарянин“, които представляват описание на милосърдността и признателността към отделни личности, подали ръка на друг човек или хора в труден за тях момент. Наградите се превръщат в традиция и пример за добротворството в наши дни. ⁴

Сетивна фотография и Фондация “Графия”

През декември 2014г. фотографът Алберто Стайков учредява в обществено полезна дейност фондация „Графия“ Поставя си на пръв поглед доста амбициозна мисия, а именно да направи достъпни визуалните изкуства за незрящи или хора с нарушено зрение, както и обучаването на хора да разбират съвременно изкуство в различни медии, както и чрез медията на фотографията. Появяват се Camera Lucida- курс по фотография за незрящи и първите изложби. Следват и „невидимото кино“, представляващо подробно аудиоописание за незрящи. Поради интереса към възможностите и новият свят, който се открива пред участниците курсовете за сетивна фотография понастоящем се разделят на възрастови групи- за деца, тийнейджъри и възрастни хора. ⁵

Русаля- частно училище за социално слаби деца

Сдружение «Русаля» докато се занимава със създаване, разпространение и продуциране на изкуство стига до извода, че децата не могат да доразвият своя потенциал, бивайки в домове за деца, лишени от родителски грижи. Така на 15.09.2014г. в с. Русаля отваря врати Училище по изкуства и занаяти за социално слаби деца «Димитър Наумов». ⁶

Дом „Възможност”

"Фондация за социална промяна и включване" (ФСПВ) е учредена в края на 2008 г. и е основен партньор на Трасъл Тръст в България, като продължава и развива дейността й. Проектите на ФСПВ варират от еднократни хуманитарни дейности в отговор на конкретна нужда до дългосрочна резидентна грижа и предоставяне на услуги в крайно маргинализирани общности. Мисията на организацията е да работи за социалното развитие и интеграция на непривилегировани групи и общности на територията на България. Основните цели са: да работи за социалното развитие на уязвими групи и общности; да подпомага социалната интеграция и личностната реализация на деца, младежи, възрастни и семейства в неравнопоставено положение; да съдейства за утвърждаване правата на човека и особено правата на децата и младите хора, както и правата на групи и общности, намиращи се в неравностойно социално положение; да сърчава здравеопазването и промоцията на здраве както и да популяризира доброволчеството. Целите се осъществяват чрез развиването и

³ Немезий, епископ на Емеса, „За природата на човека”, ИК „ЛИК”, София, 2003г., стр. 118

⁴ <https://www.samaritans.bg/>

⁵ <http://f.graphya.com/>

⁶ <http://rusalya.org/>

управляването на резидентни социални услуги. Целевата група на фондацията са младежи, напускащи институции на възраст между 18 и 26 годишна възраст.

Стигането до идеята за целта на проекта, а именно създаването на комплексен подход за предоставяне на социални услуги и развитие на социални/трудова умения за младежи от институции, е резултат от изследователската работа на ФСПВ. Въпреки че, работата с младежи в пост-институционална фаза чрез резидентни услуги би довел до създаване на реална възможност те да изградят някои умения, за да могат да живеят пълноценен и икономически независим живот се оказва, че ефективния подход е нужно да бъде многопластов. Програма „Дом Възможност“ представлява мрежа от жилища от семеен тип за младежи, които напускат специализирани институции за деца, лишени от родителска грижа. Програмата се развива вече 7 години и е базирана на практики от западна Европа, адаптирани към условията и нуждите на младежите в България.

„Дом Възможност“ прекъсва цикъла на изоставянето като подпомага млади хора, израснали в домове за деца, да изградят умения за независим живот, за да станат достойни и допринасящи членове на нашето общество.⁷

Междупоколенческа къща „Свят без граници“

Сдружение „Свят без граници“ възниква като студентска инициатива на група от 8 младежи през 1999г. Официалната регистрация на организацията в Старозагорски окръжен съд е през месец май 2000 година. Основна цел на неправителствената организация е формиране на общност от прогресивно мислещи млади хора, споделящи ценностите на демокрацията и гражданското общество, реализация на инициативи, кампании, проекти и програми за подобряване достъп до различни услуги- здравни, социални и други. Една от инициативите на сдружението е междупоколенческата къща.

Междупоколенческата къща поставя жените и семействата в центъра на живота и ги подкрепят в изграждането на вярата им и способността да си помогнат сами и един на друг.

Междупоколенческата къща предлагат възможност за разговори на чаша чай или кафе. Участниците не са “целеви групи” за социални услуги. Вместо това, те предявяват своите претенции за обществено място, където да идентифицират и обменят своите таланти и ресурси, за да допринасят за подобрието на техния живот, общностите им и града, в който живеят.

Междупоколенческата къща въздействат на много нива. Те повлияват качеството на родителството и семейните взаимоотношения, а също така и добрите съседски отношения. Междупоколенческата къща създават защитено пространство, атмосфера на доверие, жените могат да споделят всичко което искат без да бъдат ограничавани или наказвани.

Междупоколенческата къща предлага:

- Подобряване на качеството на семейната социализация;
- Промоциране на толерантност и демокрация в ежедневието на общностите;
- Интегриране на социално непривилегированите семейства;
- Силно, включващо и жизнено съседство;
- Нововъведение в институционалните структури;
- Богата, неформална и учеща среда;
- Социална интеграция на младите;
- Нарастващо включване на бащите в семейството и домакинството;
- Съгласуване на работата със семейството;

⁷ www.fscibulgaria.org

- Промоциране на детското и майчиното здраве;
- Създаване на алтернативи на институционалните грижи за възрастни хора;
- Подобряване на качеството на градската среда за живеене;
- Правят знанията на експертите за ежедневиия живот работещи за развитието;
- Промоциране на мира и международното разбирателство.

Дейностите в центъра се предлагат от самите участници и са в резултат от интересите на определения участник, неговият талант и проблем. Една отворена програма, под формата на нон-стоп кафе е в ядрото на центъра.⁸

Майчините центрове в България

Сдружение „Асоциация Интегро” сдружение, регистрирано през 2002 година, като една от основните й дейности е изграждане на структури на активното гражданско общество в ромски общности, както и тяхното обединяване на усилията им за адекватно представяне на ромската общност на всички нива на вземане на решения и поемане на отговорности и създаване на условия за диалог и сътрудничество с местните власти и националните институции.

Майчините центрове (МЦ) в България функционират в четири селища, в които са основани в края на 2006 г. – началото на 2007 г. под инициативата на Лилия Макавеева от Интегро.

МЦ в град Сандански избира името си „Добри майки – добри деца” и е инициран от десетина ромски жени, които от самото начало привлякоха сред себе си и две българки.

Жените от МЦ „Добри майки – добри деца” извеждат като своя мисия насърчаването на деца и младежи да посещават редовно училище и да придобият навици за поведение в голямото общество. Първата проява на Майчин център „Майчина любов” е организиране на общоградско тържество по случай Нова година. Новогодишното парти за майки и деца, на който идват много ромски и български жени с децата си запалва огъня в сърцата на ромските жени.

„Надежда за Провадия” е Майчиният център, инициран от ромски жени-домакини в град Провадия. Преди фасилитирането и подкрепата на Интегро тези жени се събираха предимно по домовете си и имаха своя неформална женска група, в която споделяха опит за отглеждането на децата, за взаимоотношенията в семейството и просто се подкрепяха една друга по повод на различни семейни кризи. Идеята за МЦ им допадна с това, че се създава обществено място за жени и деца в ромския квартал, а също, че ще могат да придобият различни умения, които можеха да им помогнат да си намерят работа.

Създаването на МЦ „Майчина грижа” в Разград се случва благодарение на активността на една общественичка от ромски произход, която се казва Цветанка, счетоводител по професия и едновременно с това обществено-полезно ориентирана. Като председател на НПО, която е член на Федерацията на българските жени основната й дейност се свеждаше до включването в различни кампании за превенция на здравето или благотворителни акции, с цел подпомагане на завършващи средно образование младежи. След активната подкрепа на Интегро дейностите в МЦ се разшириха и развиха, включвайки в себе си обучения, групи за взаимопомощ и други.

Участието в Майчините центрове и управлението му е напълно доброволно. Нито една от ромските и българските жени, отдаващи от времето си за реализираните инициативи не получава хонорар и/или не е назначена на заплата.

⁸ www.sviatbezgranici.org

Основните предизвикателствата пред добротворството в описаните добри примери и оцеляването и устойчивостта им, поради липса на финансиране от страна на общини и/или държава. Обичайната практика е реализирането на проекти да се осъществява чрез кандидатстване на конкурентен принцип пред различни донорски организации, фондонабиране и дарения от частни лица и корпорации. За съжаление инвестициите в общественото развитие не са често срещан приоритет и не получават лесно финансиране. Това ограничава и затруднява реализирането на инициативи, свързани с добротворството в социалната работа.

Библиография:

1. Библия, Евангелието от Лука 10:25-37, Официален превод на Българската синодална църква, ББД, София, 1982г.
2. Немезий, епископ на Емеса, „За природата на човека”, ИК „ЛИК”, София, 2003г., стр. 118
3. Тофлър, А., „Шок от бъдещето”, София, 1992г.
4. Makaveeva, L, Report of case study: Roma mother centres in Roma communities are effective way for empowering of Roma in the society, Integro Assotiation, 2009
5. <https://www.sviatbezgranici.org>
6. <https://www.fscibulgaria.org>
7. <https://www.integrobg.org>
8. <https://www.samaritans.bg/>
9. <http://f.graphya.com/>
10. <http://rusalya.org/>